

JORNADES EUROPEES DEL PATRIMONI 2009

JEP'09 A SABADELL

DEL 24 AL 27 DE SETEMBRE

Redescobreix el teu patrimoni

EL MOLÍ DE SANT OLEGUER

LA PREINDUSTRIALITZACIÓ DEL RIPOLL

Complex esportiu municipal Josep Molins-
al costat de la Bassa de Sant Oleguer

El molí preindustrial

Segons la documentació actualment coneguda, el molí de Sant Oleguer es va construir entre l'any 1777 i 1792. No és ben segura la seva funció original, malgrat que tot apunta que es va construir com a molí fariner. Corresponent al molí fariner, es conserva el carcavà, per on passava l'aigua que movia els rodets i feia moure les moles per transformar el gra en farina.

Segons escasses evidències arqueològiques i documentació d'arxiu, sembla que el primer molí fariner es va ampliar posteriorment per convertir-lo en draper, apuntat per l'existència documental de batans, telers, cardes i fusos. Tot i que no es pot confirmar, s'apunta la coexistència de la funcions de molí paperer i molí bataner (draper).

De finals del s. XIX, fins a mitjan s. XX el molí es va convertir en paperer i indústria cartonera. D'aquesta fase en queda nombrosos elements com les moles per xafar paper, mogudes per un eix per una roda hidràulica, i els podridors on es feia la pasta de paper.

Arquitectònicament, l'edifici té tres plantes semienterrades en dos dels seus costats. La primera i la segona planta presenten una única sala principal rectangular per planta, molt diàfana, de 27 metres de llarg i una llum de 8 metres. La planta baixa també és rectangular però no presenta una sala única diàfana, sinó que l'empenta del terreny l'obliga a tenir una sèrie de murs de trava que compartimenten l'espai en un seguit de sales connectades per grans arcs.

Al costat que dona al riu Ripoll es situa l'escala original (tot i que transformada), que unia les tres plantes. Al costat oposat, el del cantó de les pistes, hi ha diferents construccions annexes, les quals acolliren un habitatge i estructures corresponents al molí paperer. Aquest cantó està enclavat a terra i té connexió amb les pistes d'atletisme a través d'unes escales que baixen a la primera planta. La nau perpendicular a la nau principal descrita anteriorment s'uneix al conjunt mitjançant un gran àmbit on hi ha la mola que aixafava el paper i les cavitats on els draps es desfeien amb l'aigua (l'espai actualment ocupat per la segona escala de circulació).

Corresponent a mitjan s. XIX, fins a principis del segle XX es documenta el circuit de la sèquia, que permetia a través del seu salt moure la roda hidràulica vertical situada a l'exterior de l'edifici. A través de la força generada es movien els diversos embarrats que transmetien la força a la diversa maquinària emprada per produir cartró.

De molí preindustrial a alberg de joventut

La rehabilitació del molí de Sant Oleguer, promoguda per l'Ajuntament de Sabadell, és una intervenció arquitectònica que mira de donar solució a dues necessitats locals. La primera és la necessitat de rehabilitar un edifici històric de la ciutat i d'especial interès patrimonial; un element important per entendre l'activitat industrial que generava la força de l'aigua del riu Ripoll. I la segona és la necessitat que la ciutat disposi d'un espai polivalent per a la joventut, que pugui albergar diverses activitats en el seu interior, així com dormitoris que permetin que hi pernoctin diferents grups de persones. Aquesta realitat dual està present en tota la intervenció.

El programa recull tres tipus d'usos:

1. Equipament juvenil: Espais equipats per fer-hi activitats juvenils, com ara jocs d'interior, reunió d'agrupacions juvenils, observació d'audiovisuals, docència de diverses temàtiques...

2. Alberg: Dormitoris per passar-hi la nit, espais per a la higiene i espais per poder-hi fer àpats.

3. Museístic: L'interès del vell edifici ens fa que la intervenció permeti una lectura del "com" funcionava fa uns anys. A través d'una fidelitat en l'estructura existent, de la visió a diferents elements recuperats, i amb el suport de diversos pannells, es podrà explicar el funcionament del molí fariner, el molí paperer, així com algunes particularitats de l'activitat industrial que es generava al voltant del riu Ripoll.

La intervenció és respectuosa amb la imatge original del molí. Bàsicament s'ha intervingut a l'interior del molí i a la façana que dona a les pistes d'atletisme. Aquesta façana és la més malmesa històricament i presenta cossos adjacents de recent construcció. El fet que aquests volums adossats tinguin poc interès històric i arquitectònic i la possibilitat d'obrir una nova connexió a peu la entre el segon nivell i les pistes ha fet que s'hagin reemplaçat per una nova volumetria més respectuosa amb la volumetria principal preexistent.

L'edifici principal, antic molí, té tres plantes:

La primera i segona planta presenten una única sala principal rectangular per planta, molt diàfana, de 27 metres de llarg i una llum de 8 metres. La planta primera és l'alberg on s'ubiquen els dormitoris i les cambres per a la higiene personal. La mola d'aixafar els draps per fer paper ocupa un espai destacat en l'àmbit on hi ha una de les escales.

La planta segona és una gran sala diàfana per l'equipament juvenil.

La planta baixa, també és rectangular però no presenta una sala única, sinó que l'empenta del terreny l'obliga a tenir una sèrie de murs de travament que compartimenten l'espai en un seguit de sales connectades per grans arcs existents. És la sala de l'accés principal i amb un ús també comunitari, on hi ha més senyals de l'anterior ús de l'edifici, amb una lectura de com funcionava fa uns anys.

Elements amb valor patrimonial que es conserven

A part del manteniment de la volumetria exterior de l'edifici, de les façanes i de la regularització dels diferents volums, també es conserven els principals elements industrials: la roda hidràulica amb els corresponents ferratges (la qual es restaurarà), les moles d'aixafar draps, el carcavà, els diferents recorreguts d'aigua, la bassa interior de la primera planta que nodria la roda hidràulica. Així mateix, s'intenta que les grans sales de la primera i la segona planta es mantinguin amb la diafanitat original.

Per tal de poder documentar l'evolució històrica del molí, s'han desenvolupat dues fases d'intervenció arqueològica i estudi patrimonial de l'edifici sota la direcció d'Anna Bordas i Lluís Juan González (ATICS, SL).

Per saber-ne més...

A. D. (2003): Parc fluvial del Ripoll. Sabadell Inventari d'elements d'interès cultural. 1997-1999. MHS. Ajuntament de Sabadell. Diputació de Barcelona. CD-ROM.

ÁLVAREZ, I. (2007): "El paisatge natural i el patrimoni hidràulic protoindustrial del riu Ripoll a Sabadell. Actuació integral d'un paisatge fluvial" a: *Actes del III Congrés d'Arqueologia Medieval i Moderna a Catalunya*, p. 145-154. Sabadell: Ajuntament de Sabadell – ACRAM – Generalitat de Catalunya.

ARGEMÍ, M. – MASAGUÉ, J. M. (2002): "L'aprofitament hidràulic al riu Ripoll: molins i hortes, un patrimoni que desapareix" a *Arraona*, 27. Sabadell: Ajuntament de Sabadell (AHS, MAS, MHS).

BENAU, J. M. (2002): "Industrialització i energia hidràulica al Ripoll, 1750-1935" a *Arraona*, 27. Sabadell: Ajuntament de Sabadell (AHS, MAS, MHS).

BOLÓS, J. – NUET, J. (1998): *La sèquia Monar i els molins del riu Ripoll (Sabadell, Vallès Occidental)*. Quaderns de Patrimoni, 4. Sabadell: Ajuntament de Sabadell (MHS).

LLONCH, M (2007): *Gestión y reutilización del patrimonio histórico industrial desde la iniciativa local: el parque fluvial del Ripoll de Sabadell*.

Document digital: <http://www.ub.es/geocrit/9porto/montsel.htm>